

Rapport Nr. 0629

Archeologienota

Grimbergen, Oostvaardijk
Programma van Maatregelen

Inhoud

1	Administratieve gegevens	1
2	Gemotiveerd advies	2
2.1	Aanleiding vooronderzoek.....	2
2.2	Resultaten vooronderzoek	2
3	Programma van maatregelen	4

1 Administratieve gegevens

Projectcode J. Verrijckt		2019-024
Projectcode Onroerend Erfgoed		2019B59
Locatie	Provincie	Vlaams-Brabant
	Gemeente	Grimbergen
	Deelgemeente	/
	Straat	Oostvaardijk
Kadastrale gegevens	Gemeente	Grimbergen
	Afdeling	1 ^{ste} Afdeling
	Sectie	Sectie B
	Percelen	108L3
Coördinaten	Noordoost	X: 153190,1832 Y: 182871,5732
	Noordwest	X: 153062,6954 Y: 182767,5315
	Zuidoost	X: 153464,2085 Y: 182537,4674
	Zuidwest	X: 153056,8339 Y: 182345,5031
Oppervlakte plangebied		Ca. 115.592 m ²
Oppervlakte bodemingreep		Ca. 101.974 m ²
Erkend Archeoloog		2015/00053 Jeroen Verrijckt

2 Gemotiveerd advies

2.1 Aanleiding vooronderzoek

De aanleiding van het bureauonderzoek vormt de geplande bouw van twee logistieke gebouwen met geïntegreerde kantoren aan de Oostvaardijk in Grimbergen. Dit bureauonderzoek is de eerste stap in het archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een in akte genomen archeologienota in het kader van het Onroerendergoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerendergoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014. Meer informatie over de aanleiding van het vooronderzoek is terug te vinden in het verslag van resultaten.

2.2 Resultaten vooronderzoek

Afgeleid van de aardkundige gegevens ligt het plangebied in de zandleemstreek. Op basis van de ontstaansgeschiedenis van de zandleemstreek kunnen eventuele archeologische resten vanaf het laat-paleolithicum aanwezig zijn in het plangebied.

Afgeleid van de aardkundige gegevens ligt het plangebied in de zandleemstreek. Op basis van de ontstaansgeschiedenis van de zandleemstreek kunnen eventuele archeologische resten vanaf het laat-paleolithicum aanwezig zijn in het plangebied.

Via het DHM is afgeleid dat het plangebied hierbij ligt op een overgang tussen een lager en een hoger gelegen gebied. In de directe omgeving, binnen 250 m van het plangebied, zijn een tal van waterlopen aanwezig. De kans op steentijd wordt in het plangebied hierbij hoog verwacht. Echter moet er rekening gehouden worden met de vroegere en huidige bebouwing en verharding van en in het terrein. Steentijdresten komen voor aan de top van het origineel maaiveld. Mogelijk kunnen deze niet meer intact voorkomen. Echter is, volgens de bodemkaart, in de aanpalende percelen (matig) droge/natte zandleembodems aanwezig al dan niet met een sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont (Lca-, Lba-, Ldc-, Lhc-bodems). Deze B-horizont geeft aan dat er mogelijk een bedolven paleobodem aanwezig is wat aanleiding kan geven op eventuele archeologische resten uit de steentijdperiode. Het is mogelijk dat deze of één van deze bodems aanwezig zijn in het plangebied. Verder is in de nabije omgeving reeds lithisch materiaal teruggevonden (CAI-melding 10089). Deze is gevonden in dezelfde landschappelijke ligging als het plangebied, maar op een ander bodemtype (OT-bodem, mogelijk een LHC-bodem). IJzertijd en bronstijd sites situeren zich meer op de droge hoger gelegen delen. Op circa 400 m ten noorden van het plangebied zou een ijzertijdsite aanwezig zijn (CAI-melding 10143). Deze is gelegen op dezelfde landschappelijke ligging en ongeveer hetzelfde bodemtype. Mogelijk kunnen in het plangebied zich archeologische resten uit deze periode bevinden. Sites uit de Romeinse periode situeren zich op de overgang van lager tot hoger gelegen gebieden. Op basis van de landschappelijke ligging is het goed mogelijk dat uit deze periode resten naar boven kunnen komen. Echter zijn in de nabije omgeving nog geen meldingen betreffende vondsten uit deze periode.

Voorts heeft de CAI voornamelijk betrekking op sites met walgrachten gedateerd uit de late middeleeuwen, nieuwe tijd. Net ten zuiden van het plangebied situeert zich een site met walgracht (CAI-melding 159616). Deze komt reeds voor op de Ferrariskaart. Echter situeert het zuidwestelijke gedeelte van het plangebied op de site met walgracht waarbij de CAI-melding weergeeft dat deze zich net onder het plangebied bevindt. Er is niet geweten welke van de twee bronnen hierbij het tot het rechte eind heeft. Eventueel verder archeologische vervolgonderzoek zal dit moeten uitwijzen. Vervolgens heeft CAI-melding (10075) betrekking op een motte uit de volle middeleeuwen. Verder

hebben twee CAI-meldingen betrekking op een hoeve uit de late middeleeuwen, 17de eeuw (CAI-meldingen 10084 en 10089). De archeologische resten zijn aangetroffen via kaartstudie, luchtfotografie, veldprospectie en geofysisch onderzoek. De meldingen liggen hierbij allemaal ongeveer op dezelfde landschappelijke ligging.

Uit de historische bronnen is afgeleid dat het plangebied in gebruik is genomen door “Les Cokeries du Brabant” en later door “Total voor opslag van brandstoffen”. Les Cokeries du Brabant is een laatste type van moderne gasfabrieken. Deze waren gelegen langsheen de oostelijke kanaaloever Brussel-Rupel. Uit één grondstof, namelijk steenkool, haalde men gas, cokes en een hele reeks bijproducten.¹ Tijdens het eerste decennium van de 21ste eeuw geraakt het terrein in gebruik als braakliggende zone. Enkel in het noordwestelijke gedeelte is bebouwing aanwezig. Restanten van verharding zijn nog aanwezig. De historische kaarten hebben weergegeven dat het plangebied in ieder geval tot 1971 grotendeels onbebouwd is gebleven, buiten in het zuidoostelijke en zuidwestelijke gedeelte van het plangebied. Het overige gedeelte was onbebouwd.

Er kan worden samengevat dat er in de nabije omgeving verschillende archeologische resten uit de middeleeuwen, nieuwe tijd aanwezig zijn. In het plangebied is ook een site met walgracht aanwezig, in ieder geval daterend uit de 18de eeuw. Eventuele resten uit deze perioden kunnen aanwezig zijn in het plangebied. De kans is echter groot dat de bodem niet meer in tact is, aangezien het plangebied tijdens de jaren '70 van de 20ste eeuw tot het begin van de 21ste eeuw in gebruik was al bedrijventerrein. Ook zijn in de omgeving enkele resten teruggevonden uit de steentijdperiode en ijzertijd. Mogelijk bevinden zich in het plangebied sites uit deze perioden. Er kan voor dit plangebied een algemeen archeologische verwachting worden gesteld voor archeologische sites vanaf het laat-paleolithicum op basis van het bureauonderzoek. Door het jarenlange gebruik van het terrein, door onder meer de cokesfabriek en oliedepot van Total, werd het terrein grondig vervuild. Het terrein werd vervuild met minerale olie, BTEX, PAK, cyaniden, asbest en zware metalen. Uit bodemonderzoek bleek ook dat het terrein in het verleden afgegraven en opgehoogd werd, onder andere met afval van de cokesfabriek. Het terrein zal dus ook gesaneerd dienen te worden. Deze gronden houden dan ook gezondheidsrisico's in, waardoor archeologisch onderzoek hier uitgesloten wordt. J. Verrijckt bvba geeft dan ook het advies om de terreinen vrij te geven.

---

¹ http://www.grimbergen-virtueel.be/07monumenten/verdwenen_gebouwen/cokeries_du_brabant/cokeries_du_brabant.htm

3 Programma van maatregelen

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan geconcludeerd worden dat er geen vervolgonderzoek noodzakelijk is. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek is met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed, het potentieel op kennisvermeerdering en de haalbaarheid van eventueel verder onderzoek.

Een doorslaggevende factor in het bepalen of verder onderzoek noodzakelijk is, zijn de huidige zeer vervuilde bodemverstoringen in het plangebied door onder het meer de verschillende oriënterende bodemonderzoeken. Het algemene potentieel op het aantreffen van intacte archeologische vindplaatsen vanaf het Laat-Paleolithicum is op basis van de oriënterende bodemonderzoeken teruggeschaald naar een laag potentieel. De eventuele meerkost voor het opsporen en onderzoeken van archeologische sites weegt niet op tegenover de te behalen kenniswinst. Hierdoor wordt geen programma van maatregelen op gesteld. Deze beslissing steunt op onderstaande redenering:

- Voldoende info aanwezigheid site: Nee.
- Site aanwezig: Nee, er zijn geen aanwijzingen voor de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Wel is er op de Ferrariskaart een site met walgracht te zien in de zuidwestelijke hoek van het perceel. Enerzijds heeft er op deze zone een bebouwing gestaan uit ca. 1981, die later gesloopt werden rond 2013. De bouw en sloop hiervan zal reeds een verstoring met zich hebben meegebracht. Verder blijkt uit een sleuvenonderzoek door ABO nv. dat ter hoogte van de site met walgracht de bodem verstoord en vervuild is tot ca. 2.40m (sleuf 71 locatie te zien op Figuur 4). Tot deze diepte zijn er koolwaterstoffen aanwezig. Verder zal deze zone tot ca. 3m afgegraven worden, door de aanwezigheid van benzeen. De kans dat er nog sporen aanwezig zullen zijn van de site met walgracht, zullen na de saneringen heel klein zijn.
- Voldoende info over kennispotentieel en technische haalbaarheid project: Gezien het terrein al sinds de jaren 1920 intensief gebruikt werd voor onder meer de cokesfabriek en later het oliedepot van Total, werd het terrein grondig vervuild. Er zijn grote delen vervuild met minerale olie, BTEX, PAK, cyaniden, asbest en zware metalen. Uit bodemonderzoek bleek ook dat het terrein in het verleden afgegraven en opgehoogd werd, onder andere met afval van de cokesfabriek. Deze gronden houden dan ook gezondheidsrisico's in, waardoor archeologisch onderzoek hier uitgesloten wordt. Gezien deze zware verstoringen en verontreinigingen, besluit J. Verrijckt bvba het terrein vrij te geven voor verder onderzoek.

Indien tijdens de werkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen, blijven de bepalingen voor het melden van toevallsvondsten van kracht. Deze bepalingen zijn terug te vinden in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. Eventuele toevallsvondsten dienen binnen drie dagen na ontdekking gemeld te worden bij Onroerend Erfgoed.